

Niels Bohr og hesteskoen – historien om en anekdote

Af Søren Nørby

Niels Bohr var blandt meget andet kendt for en fortælling med et vittigt replikskifte om den virkning, folketraditionen tilskriver det at have en hestesko hængende. Med udgangspunkt i to forskellige versioner redegøres der for et forsøg på at afklare, hvordan og hvornår Bohr fik en central rolle i denne vidt udbredte fortælling.¹

Den kendte og yndede fortælling om Niels Bohr og hans hestesko er bl.a. gengivet i mindebogen “Bohr på ny” [1], som blev udgivet i 2013 i anledning af 100-året for Bohrs atommodel. Her genfortalte Bohrs sønnesønner, Vilhelm og Tomas, den således i kapitlet “Om farfar”:

Over indgangsdøren til Lynghuset hang en hestesko, og efter sigende var der engang en journalist, der spurgte farfar, om professor Niels Bohr virkelig troede på den slags overtro. “Nej, naturligvis ikke”, svarede han, “men jeg har ladet mig fortælle, at den virker, selv om man ikke tror på den!”

Selv har jeg stødt på den flere gange, siden jeg for mange år siden så den på tryk i den russisk-amerikanske fysiker George Gamows bog “Thirty Years that shook Physics” [2], og jeg har aldrig stillet spørgsmålstegn ved historiens sandhedsværdi. Ikke førend en udredning af et par urigtige Bohr-citater i Kristeligt Dagblad i efteråret 2015 medførte, at jeg fik læst den tyske fysiker Werner Heisenbergs erindringsbog “Der Teil und das Ganze” i den engelske oversættelse “Physics and Beyond” (1971) [3]. Dér mødte jeg pludselig en lidt anden version af hestesko-historien, denne gang gengivet af én, der angiveligt havde hørt den fortalt af Niels Bohr selv.

Figur 1. Niels Bohr, fotograferet ved en reception på Waldorf Astoria i New York i 1954.

Heisenbergs version åbner for en nærmere udredning

Heisenberg (1901–76), der var meget tæt på Bohr i 1920'erne og 30'erne, skriver i sin bog om en samtale med Bohr, hvori han orienterede Bohr om en længere

diskussion om religion og naturvidenskab, som han nogen tid forinden havde haft med sine jævnaldrende fysikervenner Paul Dirac (1902–84) og Wolfgang Pauli (1900–58), mens de i 1927 deltog i den 5. Solvay-konference i Bruxelles. Ifølge Heisenberg afsluttede Bohr samtalen med “en af de historier han gerne fortalte ved den slags lejligheder”:

I nærheden af vores sommerhus bor der en mand, der over døren til sit hus har anbragt en hestesko, hvilket ifølge gammel folketro skal bringe lykke. Da en bekendt spurgte ham: “Er du virkelig overtroisk? Tror du virkelig, at hesteskoen vil bringe dig lykke” svarede han: “Selvfølgelig gør jeg ikke det, men man siger jo, at det også hjælper, selv om man ikke tror på det.” (Gengivet fra Mogens Boisens danske oversættelse “Del og Helhed” fra 1971 [3].)

Figur 2. Konference i Auditorium A på Institut for teoretisk Fysik (senere Niels Bohr Institutet) i 1930. På første række sidder tre af artiklens hovedpersoner: Bohr (nr. 2 fra venstre), Heisenberg (nr. 3) og Gamow (nr. 5). Nr. 2 fra venstre i anden række er i øvrigt Piet Hein.

Ifølge dette har Werner Heisenberg åbenbart hørt Bohr fortælle historien om hesteskoen, men i en version hvor det ikke er Bohr selv, men en mand i nærheden af Bohrs sommerhus, der har en hestesko hængende, og giver det finurlige svar om dens lykkebringende virkning, selv om han ikke tror på det.

Da jeg kort inden opdagelsen af varianten hos Heisenberg havde korresponderet med Vilhelm Bohr – som jeg kendte fra tidligere – om mit engagement i korrektionen af de nævnte “Bohr-citater” i Kristeligt Dagblad, sendte jeg ham medio december 2015 Heisenbergs udgave af anekdoten med spørgsmålet om, hvorvidt dén version mon ikke var den originale. Vilhelm svarede

¹En forkortet udgave af artiklens første del indgår i Vejby-Tibirke Selskabets Årbog 2019.

dog, at han troede, at hans farfar havde talt om sin egen hestesko, men sendte spørgsmålet videre til Niels Bohr Arkivet, der er beliggende på Niels Bohr Institutet, og som han er formand for.

Samtidig begyndte jeg at søge oplysninger på internettet og fandt hurtigt ud af, at der findes mange varianter af historien, både mht. hesteskoens placering og den besøgendes identitet. En overraskende version var én, hvor Bohr skulle have fortalt, at det var Newton, der havde hesteskoen hængende og leverede den berømte replik [4].

Her er det for udredningen af anekdotens historie lidt interessant, at den østrigsk-amerikanske fysiker Victor Weisskopf (1908–2002) i 1971 blev citeret for – da han blev spurgt, om han troede på de dengang hypotetiske kvarker – at have svaret med en variant af hestesko-anekdote: Nemlig, hvor det er Bohr, der besøger en bekendt, der har en hestesko hængende over døren, hvorefter Bohr spørger ham, om han virkelig tror på sådan noget og får det kendte svar [5]. Med tanke på, at Heisenbergs bog udkom i september 1969 [6] – samt at de første eksperimentelle resultater, der sandsynliggjorde, at de indtil da hypotetiske kvarker eksisterede, blev publiceret i oktober samme år [7] – er det selvfølgelig tænkeligt, at Weisskopf får stillet spørgsmålet, efter at han har læst anekdoten i Heisenbergs bog; omend Weisskopf-citatet er lidt forskelligt fra Heisenbergs version.

Figur 3. Svein Rosseland og Yoshio Nishina saver brænde ved Bohrs nyerhvervede sommerhus.

Niels Bohr Arkivet overrasker med uventet dokumentation

Vilhelm Bohrs henvendelse til Niels Bohr Arkivet gav en afgørende og uventet brik til besvarelsen af spørgsmålet om anekdoten og dens baggrund. Primo januar 2016 modtog jeg fra Vilhelm det svar, han havde fået fra Arkivet i form af en kopi af en kort korrespondance fra september 1962 mellem folkemindeforskeren Iørn Piø (Dansk Folkemindesamling) og Niels Bohr. Piø refererer i sit brev til Bohr til “den meget udbredte anekdote, der fortælles om Dem og den hestesko, som De skal

have hængende i Deres sommerhus”, og han betoner, at “det vil have stor betydning for folkemindeforskningen at få at vide om anekdoten refererer sig til noget som De faktisk har sagt eller om det blot er opspind”. Bohr svarede få dage efter, gennem sin sekretær, at der ikke ligger noget faktisk til grund for anekdoten, at den stammer fra fysikeren George Gamow og oprindeligt er ment som en spøg. Svaret slutter: “Professor Bohr har ved flere lejligheder genfortalt denne, og det er formentlig årsagen til den misforståelse, at historien skulle være sand og endda dreje sig om professor Bohr.”²

Denne afklaring var vist lige så overraskende for Vilhelm som for mig. Der var dog ikke tale om nogen “fortroligt”-stemplet korrespondance, for kort tid efter kunne jeg konstatere, at Piø i 1973 havde fået udgivet en bog, “Den lille overtro”, hvori han i et kapitel om hesteskoens rolle i folkeovertroen havde gengivet korrespondancen med Bohr i dens fulde ordlyd [8]. Senere har Piø i 1976 uddybende skrevet, at Bohr havde svaret ham, at historien om hesteskoen var en af hans egne yndlingshistorier, men at han fortalte den om George Gamow [9]. Piø konkluderer, at efter, at Bohr lancerede historien i Danmark, er Gamows navn “i den danske tradition” blevet udskiftet med Bohrs, “som jo er nok så kendt herhjemme.” Så vidt jeg kan se, er Piøs oplysning om, at Bohr fortalte historien med Gamow som hovedperson, fri fantasi. I Bohrs svar til Piø står der intet om, hvem han fortalte historien om, og der foreligger intet om yderligere korrespondance eller anden kontakt mellem dem. Bohr dør godt to måneder efter korrespondancen, 77 år gammel.

Et forsøg på en nærmere indkredsning af anekdotens forhistorie

Bohrs dementi af hestesko-anekdotes sandhedsværdi blev næppe via Piøs publikationer kendt af ret mange, ikke engang af Bohrs egen familie. Øjensynligt heller ikke efter, at journalisten og forlæggeren Niels Blædel havde refereret Piø/Bohr-korrespondancen i sin Bohr-biografi “Harmoni og Enhed” (1985) [10]. Blædel kunne ikke dy sig for i denne forbindelse – “for at vi nu ikke skal føle os alt for sikre på Bohr”, som han skrev – at bringe et foto fra 1924 af Bohr og et par af hans gæsteforskere (Hendrik Kramers og George de Hevesy), der saver brænde ved gavlen af Bohrs nyerhvervede sommerhus, hvor man ser en hestesko hænge på et træskur ved siden af hovedhuset. Måske er det dén hestesko, som Vilhelm Bohr i sommeren 2016 fandt i sommerhuset og sendte mig et foto af. Et foto fra samme lejlighed, med et par af Bohrs andre gæsteforskere (Svein Rosseland og Yoshio Nishina) ved savbukken, bringes hosstående. Ifølge Blædels kilder begyndte Bohr at fortælle hestesko-historien, efter at han havde været i USA engang efter Anden Verdenskrig.

Det er vurderingen på Niels Bohr Arkivet, at henvisningen til Gamow som Bohrs kilde til historien er

²Ved den redaktionelle behandling af nærværende artikel er det kommet frem, at Kvant tidligere har bragt en kort artikel om Bohr og hesteskoen: Larsen, M.E. (1992), “Harvendt Niels Bohr virkelig en hestesko over døren til sit sommerhus?”, Kvant, nr. 3, december s. 20. Artiklen refererer til den første offentliggørelse af Piøs korrespondance med Bohr: Iørn Piø: “Bank under bordet”, Foreningen Fremtiden, København 1963, s. 56ff.

fuldt pålidelig, og at Heisenbergs beretning om, at Bohr skal have fortalt historien engang sidst i 20'erne, ikke skal tages for pålydende. I forordet til sin bog gør Heisenberg da også opmærksom på, at de samtaler, han beskriver, er fiktion, og at han netop har valgt den konstruerede samtale som et redskab til at formidle udviklingen inden for atomfysikken, sådan som han oplevede den i de 50 år, han var en del af den. Hans formulering, nemlig at hestesko-historien var “en af de historier”, Bohr fortalte som afslutning på længere samtaler, er ikke uforenelig med det faktum, at Bohr først har fortalt lige netop dén historie ved en langt senere lejlighed.

Figur 4. Nabohuset til Bohrs sommerhus.

Filosoffen David Favrholdt (1931–2012), der var en stor kender og beundrer af Bohr, gengav i sin bog “Filosoffen Niels Bohr” (2009, 2017) [11] hestesko-anekdoten med fysikeren Max Delbrück (“tror jeg det var”) som den nysgerrige gæst. Selvom Bohr har fortalt, at Gamow var ophavsmanden til historien, mente Favrholdt, at det nu nok var Bohr selv, der – “i en munter samtale med Gamow” – havde fundet på den berømte afsluttende replik. Gamow selv har ikke efterladt nogen kommentar om sin rolle i anekdotens tilblivelse, hverken i “Thirty Years that shook Physics” eller i erindringsbogen “My World Line” [12].

Vi ved, at Bohr fortalte historien. Det fremgår dels af svaret til Piø, dels af en udtalelse fra Bohrs søn Ernest (1924–2018). Professor emeritus ved Niels Bohr Institutet og tidligere formand for Niels Bohr Arkivet, Andrew Jackson, har fortalt mig [13], at han i ca. 1999 var på besøg i Tisvilde sammen med forfatteren Michael Frayn og dennes kone, der var i landet i anledning af opførelsen af Frayns skuespil “Copenhagen” (om et omdiskuteret møde mellem Bohr og Heisenberg i 1941). De blev modtaget og vist rundt af Ernest Bohr. Ifølge Jackson spurgte Frayn Ernest Bohr, om hestesko-historien var sand, hvortil Ernest diplomatisk svarede: “Father told the story”. Han hverken bekræftede eller benægtede historiens bund i virkeligheden, men han bekræftede, at Bohr fortalte den til andre. Der er for mig ingen tvivl om, at Niels Bohr ikke selv var hovedpersonen i den version, han fortalte til andre, så på det punkt står Heisenbergs version til troende, vil jeg mene. Man behøver da heller ikke at gå længere væk

fra Bohrs hus end til nabohuset “Spaaekrogen” for at finde en hestesko over indgangsdøren, se figur 4. “Spaaekrogen” var i sin tid Bohrs gode ven maleren William Scharffs sommerhus. Der er vist i øvrigt heller ikke nogen evidens for, at der på noget tidspunkt har hængt en hestesko over indgangsdøren til Bohrs sommerhus.

Anekdotens fortid i Danmark

Hestesko-anekdotens udbredelse i Danmark går formentlig tilbage til dens offentliggørelse i Politiken-antologien “Alverdens Anekdoter” (1956) [14], hvor den er gengivet således:

Ovenover indgangsdøren til Niels Bohrs sommerhus hænger der en hestesko. – En gæst, der undrede sig over at finde dette tegn på overtro ved indgangen til netop Niels Bohrs hus, spurgte professoren:

“Hvordan kan De som naturvidenskabsmand tro på, at en sådan tingest bringer lykke?”

“Nåh, jeg tror nu heller ikke på den”, svarede Bohr, “men jeg har ladet mig fortælle, at den bringer lykke også hvis man ikke tror på den.”

Dette er imidlertid ikke den ældste trykte danske version. Den foreløbigt ældste version har jeg fundet i bladet “Danmarksposten” (1955) [15] og interessant nok med en ordlyd, der adskiller sig en hel del fra den sædvanlige, selvom pointen selvfølgelig er den samme:

Over professor Niels Bohrs dør hænger en hestesko. Fornylig blev den verdensberømte atomekspert spurgt, om han i virkeligheden troede på, at den bragte lykke. “Nej”, sagde Bohr, “selvfølgelig tror jeg ikke på det – men jeg har nu sommetider lagt mærke til, at den virker, selv om man ikke tror på den!”

En næsten enslydende version blev trykt året efter i Lolland-Falsters Folketidende [16]. Der er her sandsynligvis tale om en tilbageoversættelse fra engelsk, idet Skibsrederiet J. Lauritzens blad “Lauritzen News” i marts 1956 bragte anekdoten fra “Danmarksposten” i engelsk oversættelse [17], hvilket øjensynligt bragte anekdoten til USA, hvor den dukkede op flere steder i lidt forskellige versioner i 1956 og 1957 [18].

Det er desværre ikke lykkedes at finde en “rygende hestesko” i form af en præcis kilde til anekdotens oprindelse, som vi kender den; men meget taler for, at den skal findes under et af Bohrs besøg i USA i begyndelsen af 1950'erne.

Samuel Goudsmit hævdede at være Bohrs kilde til anekdoten

Den hollandsk-amerikanske fysiker Samuel A. Goudsmit (1902–1976), leder af fysik-afdelingen ved Brookhaven National Laboratory, New York, 1952–60, gav i 1970 i en leder i tidsskriftet *Physical Review Letters* udtryk for, at det var ham, Bohr havde historien fra [19]. Lederens tema var den gode forskers paranoia i form af frygten for, at andre stjæler hans ideer, forsinker hans forsøg, snupper hans resultater og offentliggør dem. Det sidste mente han selv at have været ude for som yngre, hvortil hans lærer havde sagt, at han da bare skulle være stolt over, at han, begynderen, var kommet til det samme resultat som en erfaren, ældre kollega. Sådan følte han det overhovedet ikke. Han kunne desværre

ikke bebrejde andre, at han var blevet fuppet. I stedet erkendte han blot, at han måtte sidde i uheld, hvilket han siden blev bekræftet i, når han forsøgte lykken i spillekasinoer.

Han tilføjer så: "In my study hangs a fine old horse shoe, which I found in an abandoned Western ghost town. I don't believe in superstitions, but it is supposed to work even for a nonbeliever. It hasn't so far."

Til bemærkningen om, at hesteskoen antages at virke selv for den, der ikke tror på den, har Goudsmit følgende fodnote:

For historians: "This fact was conveyed to me in 1941 by I. Bernard Cohen, the historian of science at Harvard University. I passed it on to Niels Bohr in 1954 when he visited Brookhaven. It is now known as 'Bohr's story'."

Goudsmit mener tydeligvis, at det var ham, der gav Bohr pointen i hestesko-anekdoten under Bohrs besøg i Brookhaven i 1954. Ifølge den bevarede korrespondance var Bohr rigtigt nok på besøg i 1954, øjensynligt i december, men der nævnes desværre ikke noget om nogen hestesko i disse breve [20]. Der er i det hele taget ikke fundet noget fra Bohrs hånd, der refererer til Goudsmits hestesko-fortælling, og det har heller ikke været muligt at opspore noget om Goudsmits tidlige kontakt med I. Bernard Cohen, trods ihærdig korrespondance med flere ældre universitetsprofessorer med tidligere forbindelse til Cohen [21].

Figur 5. Hestesko, som Vilhelm Bohr i sommeren 2016 fandt i sommerhuset.

Gamow fastholdes som Bohrs kilde til anekdoten

Der findes faktisk en brevveksling fra medio november 1954 mellem Gamow og Bohr, hvoraf det af Bohrs brev til Gamow fremgår, at de ved en tidligere lejlighed har talt om, hvad en hestesko kan udrette, om end det ikke fremgår, hvad det er, Bohr refererer til. Gamow havde skrevet til Bohr om sine tanker om mekanismen bag kromosomernes adskillelse under celledeling, hvortil Bohr svarede: "[I] quite see your point, although it will of course demand some inquiry to be sure that it works

better than the horse shoe of which you told me on my last visit to the U.S.A." [20]

Hvor og hvornår, Gamow har fortalt om hesteskoen, samt hvad, han har fortalt, har ikke kunnet dokumenteres, men vi må gå ud fra, at Bohr allerede kendte hestesko-pointen, da han besøgte Brookhaven og fik den fortalt af Goudsmit. Om, og i givet fald hvordan, Bohr kommenterede den, må stå hen i det uvisse.

Hvorom alting er, må man erkende, at en anekdote som denne, bygget op omkring overtro knyttet til en så udbredt genstand som en hestesko, er et typisk eksempel på en vandreanekdote, der må være opstået flere gange og forskellige steder, herunder fx formentlig hos I. Bernard Cohen og spøgefuglen Gamow. Uanset hvor Bohr havde anekdoten fra, og hvordan han fortalte den, er den med til at vise hans sans for humor og tankevækkende, sproglige paradokser. Det er jo heller ikke for ingenting, at der verserer en anden historie, hvor Bohr til spørgsmålet om, hvad der er det modsatte af sandhed, svarer: "Klarhed!"

Litteratur

- [1] Lone Bruun, Finn Aaserud og Helge Kragh (red.): "Bohr på ny". Udgivet i samarbejde med Niels Bohr Arkivet på Forlaget Epsilon.dk, København 2013.
 - [2] George Gamow: "Thirty Years that shook Physics", Anchor Books, Doubleday & Company, Inc., New York 1966, s. 57-58. Genfortalt i fri oversættelse af Niels Blædel i hans Niels Bohr-biografi "Harmoni og Enhed", udgivet af Carlsbergfondet, Forlaget Rhodos, København 1985, s. 165.
 - [3] Werner Heisenberg: "Der Teil und das Ganze – Gespräche im Umkreis der Atomphysik", R. Piper & Co. Verlag, München 1969, s. 52. Engelsk udgave (v/ Arnold J. Pomerans): "Physics and Beyond – Encounters and Conversations", Harper & Row, Publishers, Inc., New York 1971, s. 92. Dansk udgave (v/Mogens Boisen): "Del og Helhed – samtaler i atomfysikens periferi", Thaning & Appel, København 1971, s. 98
 - [4] Jostein Gaarder: "Sophie's world – A novel about the history of philosophy", Farrar, Strauss and Giroux 1995, s. 283. Ifølge Gaarder blev Bohr erstattet med Newton, da bogen blev oversat til engelsk. Årsagen var, at da bogen udkom på dansk i 1992, henvendte en dansker sig med en hårdnakket påstand om, at det var forkert at tillægge Bohr hesteskoen (s. 380), for Bohr fortalte anekdoten om Newton. Det har ikke været muligt at finde ud af, hvem danskeren var, og hvem han henvendte sig til (forlaget, oversætteren eller Gaarder). (Mail-korrespondance med Gaarder, april 2016).
- Gaarder har også brugt Newton-versionen i et indlæg på Nordisk Ministerråds uddannelses- og forskningskonference i Lund, februar 1994, trykt i rapporten "TemaNord 1994:558", s. 18-22.
- [5] Citeret i Haven Whiteside: "Elementary Particles", The Project Physics Course (Directors: Gerald Holton, F. James Rutherford, Fletcher G.

- Watson), Supplemental Unit A, Holt Rinehart and Winston, 1971. Også publiceret i Gerald Holton: "Finding Favor with the Angel of the Lord: Notes toward the Psychobiographical Study of Scientific Genius" i Y. Elkana (ed.): "The Interaction between Science and Philosophy", Humanities Press 1974, s. 357. Papers from a Symposium in the honor of Professor Samuel Sambursky, 1971.
- [6] Oplysning fra forlaget, januar 2019.
- [7] Physical Review Letters, 20. oktober 1969, vol. 23, pp. 930–934 og pp. 935–939.
- [8] 8. Iørn Piø: "Den lille overtro – håndbog om hverdagens magi", Politikens Forlag, København 1973, s. 90.
- [9] Iørn Piø: "Sagn om sandhedskilde", Festskrift til K. G. Kaaber, Årbog for Historisk Samfund for Holbæk Amt, Holbæk 1976, s. 152–153.
- [10] Niels Blædel: "Harmoni og Enhed – Niels Bohr, en biografi", udgivet af Carlsbergfondet på forlaget Rhodos, København 1985, s. 165–166.
- [11] David Favrhøldt: "Filosoffen Niels Bohr", Informations Forlag, København 2009, s. 166; 2017, s. 184.
- [12] George Gamow: "My World Line – An informal Autobiography", Viking Press, New York (1970).
- [13] Andrew Jackson, e-mail til forfatteren, 22. marts 2018.
- [14] Henning Fonsmark (red.): "Alverdens Anekdoter", Politikens håndbøger nr. 119, Politikens Forlag, København 1956, s. 248–249, jf. også Bagsiden på Politiken 7. oktober 1956.
- [15] "Danmarksposten" juli 1955, s. 13. "Danmarksposten" var et månedsblad for danskere i udlandet, udgivet af "Dansk Samvirke". Bladet er siden afløst af månedsskriftet "Danes – Magasinet for Globale Danskere", der udgives af foreningen Danes Worldwide.
- [16] "Lolland-Falsters Folketidende", den 31. august 1956, sidste side. Avisudklip i Niels Bohr Arkivet.
- [17] J. Lauritzen News, March 1956, p. 24. Kopi i Niels Bohr Arkivet.
- [18] quoteinvestigator.com/2013/10/09/horseshoe-luck/
- [19] S. A. Goudsmit: Editorial, Physical Review Letters, 1970; vol. 25 (7), 17. august, s. 419–420.
- [20] Bohr Scientific Correspondence, Niels Bohr Arkivet (www.nbarchive.dk).
- [21] E-mail-korrespondancer 2017 med Robert P. Crease, John Heilbron, Gerald Holton, Everett Mendelsohn og George E. Smith.

Seniorarkivar Felicity Pors, Niels Bohr Arkivet, takkes for stor hjælp, interesse – og tålmodighed – under udredningen af hestesko-anekdotes baggrund. Jeg takker ligeledes Vilhelm Bohr for kommentarer samt hesteskofoto og Niels Bohr Arkivet for at have stillet fotografier til rådighed samt alle de mange andre, der har taget sig tid til at svare på mine henvendelser.

Søren Nørby er cand.med. og lic.scient. (genetik). Indtil 2000 var han lektor ved Københavns Universitet (Inst. for Biokemisk Genetik, Arvebiologisk Inst., Retsgenetisk Inst., og Antropologisk Lab./Retsmedicinsk Inst.). Fra 2000–2004 redaktør af Klinisk Ordbog, 16. udg., forlaget Munksgaard.

Kommende foredrag

Dato	Tid	Foredragstitel	Foredragsholder	Forening
April				
8/4	19.15	Miyake-begivenheder	Christoffer Karoff	AS (Aarh)
8/4	19.30	Vores nye Jupiter som observeret fra Juno Efter foredraget afholdes generalforsamling	John Leif Jørgensen	SNU
27/4	12.00	Generalforsamling	Astronomisk Selskab	AS
29/4	19.15	Den kosmiske baggrundsstråling	Michael J.D. Linden-Vørnle	AS (Kbh)
Maj				
6/5	19.15	Den kosmiske baggrundsstråling	Michael J.D. Linden-Vørnle	AS (Aarh)
6/5	19.30	Biologi i rummet	Christina Toldbo	SNU
27-28/5		Årsmøde	Dansk Fysisk Selskab	DFS

AS (Kbh): Astron. Selskab (Kbh), Aud. 2, H.C. Ørsted Institut, Universitetsparken 5, 2100 København Ø (astronomisk.dk).
AS (Aarh): Astron. Selskab (Aarh), Matematisk Institut, AU, Ny Munkegade 118, Bygn. 1530, Aud.F/G122, 8000 Aarhus C.
SNU: Aud. 1, H.C. Ørsted Institut, Universitetsparken 5, 2100 København Ø (naturvidenskab.net, facebook.com/SNU1824).
 Læs mere om generalforsamlingen i AS og årsmødet i DFS under Foreningsnyt side 34.